

Ruti xa Taruxui **Masenyi nde yi Kitaabui xa** **fe ra**

Yi kitaabui findixi taruxui di nan na gine firin xa fe ra. Gine nde nun a xa mɔri nan keli e xɔnyi Isirayila bɔxi ma, e tunu Mowaba bɔxi ma. Menni, na xeme nun a xa di xeme firinyie naxa faxa. Na kaape gine nun a xa die xa ginɛe naxa lu naa e kerɛn setarepa kui. A rapɔnyi, na kaape gine naxa natɛ tongo a xa gbilen a xɔnyi. A xa mamadi Ruti naxa bira a fɔxɔ ra xanunteya xa fe ra. E to so Isirayila bɔxi ma e xa sunnunyi kui, Alatala naxa kaabanakoe nde raba naxan a masenma a tɔɔɔmixie xanuma. A naxa mɛɛni na gine firinyie ma a fanyi ra, alako e naxa lu setarepa kui e kerɛnyi ma.

Yi taruxui nɔma limaniya fide to mixie ma, naxee nɔma a maɔɔxunde a Ala bara nɛɛmu e ma. Xa mixi bira Ala fɔxɔ ra, e a sago rabama, Ala mu nɛɛmuma e ma fefe ma. Tɔɔɔe nde nɔma e lide, kɔnɔ Alatala nɔma na tɔɔɔe mafindi fe fanyi ra. Yi taruxui fɔle makinikini, kɔnɔ a rapɔnyi a Ala senbe nun a xa xanunteya masenma won be. Ala xa won mali na kolonde won ma dunipeigiri kui. Amina.

Ruti xa Taruxui

Elimeleki xa denbaya tunufe Mowaba

¹ Alatala xa kiitisae xa waxati, kaame din ne Isirayila bɔxi ra. Xeme nde naxa keli Betelɛɛmu,

naxan nu na Yudaya bɔxi ma. A naxa tunu Mowaba bɔxi ma, a tan, a xa ginε, nun a xa di firinyie. ² Na xεmε xili Elimeleki, a xa ginε Nowemi, a xa die, Maxalɔn nun Kiliyon. E fatan Efarata xabile nan ma. E naxa sa sabati Mowaba bɔxi ma.

³ Na tɛmui Nowemi xa mɔri Elimeleki naxa faha. Nowemi naxa lu naa fa, a nun a xa di firinyie. ⁴ Na di firinyie naxa Mowaba ginεe dɔxɔ. Ginε singe xili Oropa, a firin nde Ruti. E naxa lu menni han jε fu. ⁵ Na xanbi Maxalɔn nun Kiliyon fan naxa faha. Nowemi naxa lu naa fa a keren. Xεmε mu na, di mu na.

⁶ Nowemi to a mε a Alatala bara a xa jama mali baloe fe ra, ⁷ Nowemi nun a xa die xa ginε firinyie naxa keli Mowaba bɔxi ma, e nu sabatixi dɛnnaxε. E to kira li naxan sigama Yudaya bɔxi ma, ⁸ Nowemi naxa a fala a xa die xa ginεe bε, «Wo xa gbilen wo ngae xɔnyi. Alatala xa hinne wo ra, alɔ wo a rabaxi n tan nun n ma die bε ki naxε. ⁹ Alatala xa xεmε fi wo ma, wo sabatima naxan xɔn bɔjɛsa kui.» Nowemi naxa findigilin e ma, kinikini naxa e rawa.

¹⁰ E naxa a fala a bε, «Ade, na mu lanma. Won birin xa siga i bɔnsɔε yire.» ¹¹ Nowemi naxa e yaabi, «N ma mamadie, wo xa gbilen. Munfe ra wo wama birafe n fɔxɔ ra? N tan nɔma di gbɛtεe baride sɔnɔn wo dɔxɔma naxee xɔn? ¹² N ma mamadie, fo wo xa gbilen wo xɔnyi. N bara fori. N mu nɔma xεmε gbete sɔtɔde sɔnɔn. Hali n sa xεmε gbete sɔtɔ to, n fa di bari to kɔε ra, ¹³ wo nɔma na di mɛmɛde han a mɔ wo fa dɔxɔ a xɔn ma? Wo nɔma na ra? N ma mamadie, wo mu nɔma na ra. Na xɔrɔxɔ. Wo nɔma tondide

xeme gbete be, han n ma die mo? Alatala naxan nagirixi n ma, a xorocho dangife wo xa toore ra. Alatala bara n tooro ki fanyi.»

¹⁴ Na kui Oropa nun Ruti man naxa wa folo. Oropa naxa findigilin Nowemi ma, a fa gbilen a xonyi, kono Ruti tan naxa kankan Nowemi ma. ¹⁵ Nowemi naxa a fala a be, «Ruti, Oropa bara gbilen a xa mixie xonyi. A bara gbilen a xa diine ma. I tan fan, i xa bira a foxo ra.» ¹⁶ Ruti naxe, «I naxa n karaxan n xa gbilen i foxo ra. I naxa n keru. I nu siga dede, n fan sigama menni ne. Won sabatima ne yire keren. I xa mixie findima n ma mixie nan na. I Marigi Ala findima n fan Marigi nan na. ¹⁷ N luma i seeti ma han i faxa, n fa ragata i xa gaburi seeti ma. Xa n i bejin, Alatala xa i haake mini n i. Saya gbansan xa won nafatan.»

¹⁸ Nowemi to a kolon, Ruti xa nate mu masarama, a naxa dundu. ¹⁹ E firin naxa ti kira xon ma han Beteleemu. E to so taa kui, jama naxa terenna e tofe ra. Ginee nu fa maxorinyi ti, «Nowemi nan ya?» ²⁰ Nowemi nu fa e yaabi, «N mu xilima Nowemi sonon. Wo xa n xili Mara, barima Ala Senbema bara n ma dunijeigiri raxorocho n ma.» («Nowemi» wama a falafe ne «a joxun.» «Mara» wama a falafe ne «a xono.») ²¹ «N siga sigama, n nun fe fanyi nan siga, kono Alatala bara n nagbilen n belexe igeli ra. Munfe ra wo n xilima Nowemi? Alatala Senbema bara ti n kanke, a bara jaxankate doxo n ma.»

²² Nowemi gbilen a xonyi na ki ne, a tan nun a xa di xa gine Ruti Mowabaka. E soxi Beteleemu

funden maniye xaba temui ne.

2

Boosu Ruti malife

¹ Senbema nde nu na Isirayila boxi ma, naxan xili Boosu. A fatan Elimeleki xabile nan na. ² Ruti Mowabaka naxa a fala Nowemi be, «N wama sigafe xe ma funden maniye donxose matongode. Temunde n xe kanyi nde toma naxan hinnema n na.» Nowemi naxe, «Awa n ma mamadi, i n lima be.»

³ Ruti naxa siga funden maniye donxose matongode xe waliksee xanbi ra. Alatala naxa a ragiri, a xa a xun ti Boosu, Elimeleki xabile mixi nde xa xe ra. ⁴ Na waxati Boosu nu baxi sode keli Betelumu. A naxa a xa waliksee xebu, «Wo nu wali, Alatala xa wo ratanga.» E naxa a ratin, «Amina, Alatala xa barake fi i fan ma.» ⁵ Boosu naxa maxorinyi ti waliksee xunyi ma, «Nde na na sungbutunyi ra?» ⁶ A naxa a yaabi, «Na sungbutunyi Mowabaka na a ra, naxan fa Nowemi matide keli Mowaba boxi ma. ⁷ A mayandi nan ti a xa funden maniye donxose matongo waliksee xanbi ra. Kafi a fa geesege, han yakosi a na walife, fo a to a malabufe yi ki bage bun ma.»

⁸ Na temui Boosu naxa a fala Ruti be, «N ma di, i tuli mati. I xa lu be n ma walike ginsee xanbi ra. Hali i mu siga xe gbete ma funden maniye donxose matongode. ⁹ E na siga xe naxan ma, i fan xa bira e foxo ra. N bara jungui lu n ma xemee ma, e naxa i tooro. Xa ye xoli i suxu, i

xa siga ye minde, walikεε xa ye naxan saxi feje kui.»

¹⁰ Ruti naxa a igoro boxi ma jεlexinyi saabui ra, a fa a fala, «N tan, beka mu n na, konɔ i bara hinne n na. I hinnexi n na munfe ra?» ¹¹ Boosu naxa a yaabi, «Mixie bara a fala n be, i naxan nabaxi i mama be kafi i xa mɔri naxa faha. E naxe, i bara i baba yo, i nga yo, nun i baride, i bara a birin bejin, i fa siga mixie xonyi i mu dennaxe kolon. ¹² Ala xa i baraayi. Isirayila Marigi Ala xa i sare rakamali, i xaxili tixi Marigi naxan na.» ¹³ Ruti naxa a fala Boosu be, «N ma mange, i bara hinne n na, i bara nde ba n ma toore ra. I xa woyenyi bara so n tan i xa konyi boje kui, na binye gbo n tan be.»

¹⁴ E dege waxati Boosu naxa a fala Ruti be, «Fa be, i xa taami nun bore nde don.» Ruti naxa doxo walikεε fe ma. Boosu naxa funden maniyε gilixi nde so a yi ra. A naxa na don han a luga, a fa a donxɔε ragata. ¹⁵ A man to siga funden maniyε matongode, Boosu naxa yaamari fi a xa walikεε ma. A naxe, «Hali a so a xabatara fan xɔɔra, wo naxa sonxo a ma. ¹⁶ Wo na funden maniyε raxiri, wo xa nde lu naa, a xa na fan matongo. Hali wo mu sese fala a be.»

¹⁷ Ruti naxa wali han nunmare. A to ge walide, a naxa funden maniyε bonbo, a konbo ya firin nan soto. ¹⁸ Ruti to so na birin na taa kui, a naxa a masen Nowemi be. A donse naxan don Boosu yire, a naxa na donxɔε fan so Nowemi yi ra. ¹⁹ Nowemi naxa Ruti maxorin, «I walixi xe mundun ma to? I yi funden maniyε matongoxi minden? Ala xa na mixi baraayi naxan hinnexi i ra.» Ruti naxa a birin ya maxaran a mama be.

A man naxa a fala, «Mixi naxan n malixi, a xili nε Boosu.» ²⁰ Nowemi naxa a fala a xa di xa gine be, «Ala xa a baraayi, Ala naxan mu a xa saate fanyi kanama, a fa hinne a xa mixie ra naxee na duniņa a nun naxee na aligiyama. Yi xeme lanxi won xabile mixi nde nan ma. Won xabile ratangama nan a ra.»

²¹ Ruti Mowabaka naxa a yaabi, «Na xeme naxe, a n xa wakili a xa walikεε foxo ra han funden maniyε xabe xa ba a ra.» ²² Nowemi naxa a fala a xa di xa gine be, «N ma di, a lanma i xa bira a xa walike ginεε foxo ra, alako mixi yo naxa i tooro xe gbeteε ma.»

²³ Na kui Ruti naxa lu Boosu xa walike ginεε foxo ra han funden maniyε nun mengi maniyε xabe naxa jɔn. Ruti sabati Nowemi xonyi, na ki nε.

3

Ruti nun Boosu xa lanyi

¹ Nowemi naxa a fala a xa di xa gine be, a naxe, «Ruti, n wama i xa xeme taa fanyi soto. ² I a kolon, Boosu, i sa walixi naxan xonyi nun a xa walike ginεε ra, won xabile nan a ra. To nunmare ra, Boosu sigama lonyi ma funden maniyε bonbode. ³ I naxan nabama, i xa i yailan a fanyi ra. I xa i maxa, i labunde sa i ma, i i maxiri dugi fanyi ra. Na temui i xa siga lonyi yire. I i ya manoxun Boosu ma han a xa ge a degede. ⁴ A na so a sade, i xa a mato a saxi dennaxe. A na xi, i xa a xa dugi ba a sanyie ma, i i sa a san labe ra. A fama i rabafe falade i be.»

⁵ Ruti naxa a yaabi, «Awa, n a birin nabama ne alo i a falaxi ki naxe.»

⁶ Na temui Ruti naxa siga na lonyi ma. A mama naxan falaxi a be, a naxa na raba. ⁷ Boosu to ge a degede, a naxa a sa funden maniyε kuruxi fe ma jεlexinyi kui. Ruti naxa a maso a ra doyin doyin, a dugi ba a sanyie ma, a fa a sa a san labe ra. ⁸ Kεε tagi, Boosu naxa xunu, a naxa gine to a san labe ra. ⁹ A naxa a maxorin, «Nde a ra?» Ruti naxa a yaabi, «I xa konyi nan n na. N xili Ruti. N faxi ne, xa i noma n futide, barima muxu xabile ratangama na i ra.»

¹⁰ Boosu naxa a masen a be, «N ma di, Ala xa i baraayi. Yi hinne fan i xa hinne singe be, barima i mu sigaxi segetala se kanyi foxo ra, i mu sigaxi segetala setare foxo ra. ¹¹ N ma di, xanmeri yo naxa lu i yi ra. N a birin nabama ne i be i naxan maxorinxi, barima jama birin a kolon gine fanyi nan i ra. ¹² I bara nondi fala. N tan, wo xabile ratangama nan n na, konɔ xabile ratangama gbete na naxan makore i ra n tan be. ¹³ Kεε radangi be to. Geεεge, xa na mixi tin i ratangade, awa. Xa a mu tin, n tan i ratangama ne. N bara n kali Alatala ra! I xa xi be han kuye xa iba.»

¹⁴ Ruti naxa a sa Boosu san labe ra han subaxe ma. A naxa keli beenun soge xa te, barima Boosu mu nu wama mixi xa a kolon yi gine nu na lonyi ma. ¹⁵ A naxa a fala a be, «I xa mafelenyi tongo, a de suxu.» Ruti to a xa mafelenyi de suxu, Boosu naxa funden maniyε konbo ya keren sa a kui. Boosu naxa Ruti rate na kote ma, Ruti fa siga taa kui.

16 A naxa gbilen a mama Nowemi xɔnyi. Nowemi naxa a maxɔrin, «N ma mamadi, fe bara dangi a fanyi ra?» Ruti naxa a ya maxaran Boosu naxan birin nabaxi a be. 17 A naxe, «A bara yi funden maniyɛ konbo ya keren fi n ma. A naxe n be, «I mu gbilenma i mama xɔnyi i belexe igeli.» 18 Nowemi naxa a fala a be, «N ma mamadi, i xa lu be han won xa a kolon yi fe raɔnma ki naxe. Na xeme mu a raxarama, fo yi fe xa yailan to yati ne.»

4

Boosu Ruti futife

1 Boosu naxa siga taa naade ra, taakae malanma dennaxe, a dɔxɔ. Na xabile ratangama, Boosu nu naxan xa fe falama, na naxa fa. Boosu naxa a fala a be, «N ba, fa i magoro be.» A naxa fa, a dɔxɔ. 2 Boosu man naxa a fala taa kuntigi fu be, «Wo fa, wo wo magoro be.» E to dɔxɔ, 3 Boosu naxa a masen na xabile ratangama be, «Nowemi, naxan kelixi Mowaba, a wama Elimeleki xa bɔxi matife. I a kolon, Elimeleki won taara na a ra. 4 N nu wama i xa kolon sɔɔ na fe ma, i xa na bɔxi xun sara taakae nun taa kuntigie ya xɔri. Xa i nɔma a xun sarade, i xa a raba. Xa i mu nɔma na ra, a fala n be, alako n xa a kolon, barima mixi gbete mu nɔma a xun sarade fo i xa i xui fi. N tan nan i xanbi ra.» Na xeme naxa a yaabi, «N a xun sarama ne.»

5 Na temui Boosu naxa yi wɔyenyi sa na fari, a naxe, «I ne yi bɔxi sarama lɔxɔe naxe Nowemi nun Ruti Mowabaka ma, i man xa na kaape gine fan dɔxɔ, alako faxamixi xili naxa lɔe na bɔxi

xun ma.» ⁶ Na xabile ratangama naxa a yaabi, «Na kui n mu noma a xun sarade, xa na mu a ra n yete ke kanama ne. I xa a xun sara, n tan mu noma.» ⁷ Singe ra Isirayila boxi ma, xa mixi nde nu wama lanyi xirife, fo a xa sankiri ba, a xa a so a boore yi ra. Na nan a masenma lanyi bara ge xiride. ⁸ Na kui, na xabile ratangama to a fala Boosu be, «I xa na boxi xun sara i yete be,» a naxa a xa sankiri ba, a a so Boosu yi ra.

⁹ Na dangi xanbi Boosu naxa a masen taa kuntigie nun nama be, «Wo bara findi seedee ra to. Elimeleki, Kilon, nun Maxalon xa see, n bara e birin sara Nowemi ma. ¹⁰ Maxalon xa gine, Ruti Mowabaka, n bara na fan doxo alako faxamixi xili naxa loe a xa boxi xun ma, a xabile nun a xa taa mixie naxa nemu a xa fe ma. To wo bara findi yi fe seedee ra.» ¹¹ Nama nun kuntigie naxa a yaabi, «Muxu bara tin findide seedee ra! Muxu bara Alatala maxandi yi gine be naxan sofe i xonyi.

Alatala xa a lu alo Raxele nun Leya naxee bara die soto,

e findi Isirayila nama ra.

Alatala xa senbe fi i ma Efarata xabile ya ma.

Alatala xa xili xungbe fi i ma Beteleemu taa kui.

¹² Alatala xa di gbegbe fi i ma yi sungbutunyi saabui ra.

Alatala xa wo xa die findi denbaya ra alo Peresi xa denbaya,

Peresi naxan Tamari barixi Yuda be.»

¹³ Na temui, Boosu naxa Ruti xa futi xiri. E to lu yire keren, Alatala naxa a ragiri Ruti xa tgege, a di soto. ¹⁴ Na kui ginee naxa a fala Nowemi be, «Ala

tantu, barima Alatala bara xabile ratangama fi i ma. Isirayilakae xa tantui rasiga Ala ma! ¹⁵ Yi di fama mēenide i ma, a i kantama i xa ꞑelɛxɛforiꞑa kui. I xa mamadi Ruti, naxan yi di sɔtɔxi i bɛ, a fan i xanuma, a tide gbo i bɛ dangi di solofere ra.»

¹⁶ Nowemi naxa na diyɔrɛ tongo, a a sa a kanke ma, a findi a mēenima ra. ¹⁷ Nowemi dɔxɔboore ginɛe naxa xili sa yi diyɔrɛ xun ma, a falafe ra, «Nowemi bara di sɔtɔ, a xili Obedo.» Obedo xa di nan Yisayi ra. Yisayi xa di nan Dawuda ra.

¹⁸ Peresi xa taruxui nan ya:

Peresi naxa Heseron sɔtɔ.

¹⁹ Heseron naxa Rami sɔtɔ.

Rami naxa Aminadabo sɔtɔ.

²⁰ Aminadabo naxa Naxason sɔtɔ.

Naxason naxa Salimon sɔtɔ.

²¹ Salimon naxa Boosu sɔtɔ.

Boosu naxa Obedo sɔtɔ.

²² Obedo naxa Yisayi sɔtɔ.

Yisayi naxa Dawuda sɔtɔ.

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila
The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Évangélique Réformée Néerlandaise et les
Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Évangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 29 Jan 2022

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2